

De sacris jejuniis

ΙΩΑΝΝΟΥ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΥ ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΥ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΝΗΣΤΕΙΩΝ.

Τῷ εὐλογημένῳ καὶ γνησίῳ δούλῳ Χριστοῦ, κυρίῳ Κομητᾷ, πνευματικῷ ἀδελφῷ, Ἰωάννης ἐλάχιστος.

Πολλῶν καὶ ἀπείρων δωρεῶν παρὰ Θεοῦ τοῖς ἂν 95.65 θρόποις δεδωρημένων, ἐξαίρετον καὶ πρῶτον τὸ τῆς φρονήσεως δῶρον καθέστηκεν. Διάκρισις γὰρ ἔστιν ἀγαθοῦ τε καὶ κακοῦ· ὁ δὲ ἄριστα διελὼν, ἄριστα καὶ τὸ συμφέρον ἐξελέξατο, τὸν λόγον ἔχων τῶν αὐτῶν κατηκόων ἠνίοχον. Ταύτης ἔστι τῆς φρονήσεως τόκος ὥριμος τὸ Σολομώντειον ἐκεῖνο ῥητὸν, «Καιρὸς τῷ παντὶ πράγματι.» τοῦτο δηλοῦντος τοῦ λόγου, ὅτι τὸ πᾶν ἔστι τὸ ἀγαθόν· οὐκ ἔν τοῖς οὔσι γὰρ τὸ κακόν, φυγὴ δὲ μᾶλλον τοῦ ἀγαθοῦ καὶ ἀναίρεσις. Ὅτε τοίνυν ἕκαστον καλὸν κριθείη· φημί δὴ ὀρθῶ λόγῳ· ἀκρισία γὰρ μᾶλλον, ἢπερ κρίσις, τὸ κακῶς κεκριμένον· καιρὸς τοῦ σιωπᾶν, ὅτε τοῦτο καλόν· καὶ καιρὸς τοῦ λαλεῖν, ὅταν ἐρωτῶτό τις. Πρὶν γὰρ ἐρωτηθῆναι λαλῆσαι, καὶ πρὶν ἀποσταλῆναι πορευθῆναι, μωρία τῷ λαλοῦντι καὶ βαίνοντι. Ἡ δὲ τῶν πραγμάτων περίστασις, ὅταν ἀνάγκη λαλεῖν, καὶ τὸ μὴ λαλεῖν οὐκ ἀκίνδυνον. Ἔστι δ' ὅτε καὶ τὸ πρέπον τοῦ δοκοῦντος καλοῦ προτιμητέον. Ἐμοὶ μὲν οὖν πᾶς καιρὸς τοῦ σιωπᾶν· τὸ γὰρ λαλεῖν ὑπὲρ τῆς ἑμαυτοῦ ἀπροσεξίας ἀφήρημαι, καὶ ἄλλως κατὰ πρόσωπον σοφῶν καὶ ὑψηλῶν τὴν διάνοιαν, οἷς ἡ ἀρετὴ τὸ ἄρχειν ἐνδίκως περιεποιήσατο, πῶς ὁ πένης τὴν ἀρετὴν φθέγγοιτο; Ταῦτα κατὰ νοῦν ἔχων, καὶ νῦν ἂν ἐσιώπησα, εἰ μὴ τὸ αἰδέσιμον τῆς σῆς, ᾧ προσφιλέστατε, θεοφρουρήτου εὐκλείας πρὸς τὸ γράφειν ἐξεβιάσατο. Πολλὴν γὰρ τὴν τῶν τιμίῳν ἡμῶν γραμμάτων ἔπειξιν ἰδὼν, ἔκρινα μὴ ἄλλως καὶ μάτην ὑμᾶς πρὸς τὸ λέγειν προτρέπεσθαι, εἰ μὴ τις ἀνάγκη πρὸς τοῦτο κατήπειγε. Γράφω τοίνυν τῇ ἀρετῇ καὶ φιλίᾳ σου βιασθεῖς, καὶ μοι συγγνώτῳ πᾶς ὅστις οἶδε τῶν βιασαμένων τὸ ἰσχυρόν· γράφω δὲ μηδὲν τῆς ἀληθείας, ὡς οἶόν τε προτιθεῖς, ἦν ἀπάντων προτιμητέον, καὶ τοῦ ζῆν, μεθ' ἧς τὸ ζῆν αἰρετόν, καὶ δι' ἦν θάνατος τοῦ ζῆν αἰρετώτερος.

β'. Γεγράφηκεν ἡ ὑμετέρα πάντιμος ἀρετὴ, ὡς τινες διεφήμισαν ἡμᾶς εἰρηκέναι ὀκτῶ τὰς τῶν νηστειῶν ἑβδομάδας ὑπάρχειν· προὔτρέψατό τε γράφειν, εἰ οὕτως ἔχοι τὰ πράγματα· πρὸς τοῦτο φαμεν, ὅτι τῆς ἐκκλησιαστικῆς εἰρήνης οὐδὲν ὑψηλότερον, δι' ἦν νόμος καὶ προφήται, δι' ἦν Θεὸς ἄνθρωπος γέγονε· τοῦτο δὴ τὸ μέγα καὶ ἀνεξιχνίαστον ὄντως μυστήριον· ἦν ἦλθε Χριστὸς εὐαγγελίσασθαι· ἦν αὐτὸς Χριστὸς τοῖς οἰκείοις μαθηταῖς πρὸ τοῦ πάθους, καὶ μετὰ τὴν ἐκ τοῦ πάθους ἀνάστασιν ἐδωρήσατο· ἦν καὶ εἰς οὐρανοὺς ἀνιῶν μετὰ τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, ὅθεν κατεληλύθει ἄσαρκος, ὡς κλῆρον τοῖς ἀποστόλοις, καὶ δι' αὐτῶν τῇ Ἐκκλησίᾳ κατέλιπεν. Εἰρήνη δὲ ἔστιν ἡ ἐν τῷ ἀγαθῷ συμφωνία. Τὸ γὰρ κακῶς συμ 95.68 φωνοῦν, στασιάζειν μᾶλλον ἢ εἰρηνεύειν λεχθήσεται· κάμοι τοίνυν τῷ ἐλαχίστῳ σκοπὸς ἦν προηγουμένως τὰ τῆς εἰρήνης βραβεύειν, καὶ ὅσα πρὸς τοῦτο φέρει, τοῖς ἐρωτῶσι λέγειν ὅση δύναμις.

γ'. Ἐωρακῶς τοιγαροῦν τὴν περὶ τῶν ἀγίων νηστειῶν στάσιν μέχρις ἀέρος κορυφωθεῖσαν, δεινῶς ἐποτνιώμην καὶ ἠνιώμην, ὅτι καὶ διὰ τοῦ ἀγαθοῦ μοι ἡ ἁμαρτία τὸν θάνατον κατεργάζεται. Τί γὰρ ὄφελος τῆς νηστείας, τοῖς εἰς ἔριδας καὶ μάχας νηστεύουσι; διὸ τοῖς μὲν ἑπτὰ τὰς τῶν ἀγίων νηστειῶν ἑβδομάδας λέγουσι συνεβούλευον μὴ ζυγομαχεῖν, καὶ στασιάζειν τὸ καλὸν σῶμα Χριστοῦ, τουτέστιν τὴν

Ἐκκλησίαν· πειθαρχεῖν δὲ μᾶλλον τοῖς τὴν προεδρίαν καὶ οἰκονομίαν τοῦ λόγου πεπιστευμένοις. Τὸ γὰρ περισσεύειν ἐν τῷ ἀγαθῷ, καὶ προκόπτειν, καὶ ἀναβαίνειν ἐπὶ τὰ μείζονά τε καὶ ὑψηλότερα, καὶ προστιθέναι ἐπὶ πᾶσαν αἴνεσιν τοῦ Κυρίου, τῶν εὐχόντων ἐστὶ. Τοῖς δὲ τὰς ὀκτῶ ἑβδομάδας νομοθετοῦσιν ὑπετιθέμενην, ὡς οὐδὲ τὸ καλὸν καλὸν, εἰ μὴ καλῶς γένηται. Καλὸν μὲν γὰρ παρθενία ἀλλ' ἐὰν γήμης, οὐχ ἡμαρτες· Καλὸν τὸ νηστεύειν πᾶσαν ἡμέραν· ἀλλ' ὁ μὴ ἐσθίων τὸν ἐσθίοντα μὴ κρινέτω. Ἐν τοῖς τοιούτοις οὐ νομοθετεῖν, οὐ βιάζεσθαι, οὐκ ἀναγκαστῶς ἄγειν τὸ ἐγχειρισθὲν προσήκει ποιμνιον, πειθοῖ δὲ μᾶλλον, καὶ ἡπιότητι, καὶ λόγῳ ἄλατι ἡρτυμένῳ, ταῦτα καὶ τούτοις ὑποτιθέμεθα. Εἰ δὲ τὸ ἡμῖν δοκοῦν δημοσιεύειν χρεῶν, τοῦτό φαμεν, ὅτι τοῦ μύστου τῆς ἀληθείας ἀγίου Πατρὸς ἡμῶν Βασιλείου ἐπτὰ τὰς πάσας τῶν ἀγίων νηστειῶν ἑβδομάδας φήσαντος ἐν τῷ Κατὰ μεθύντων λόγῳ, καὶ τοῦ τῆς θεολογίας ἐπωνύμου Γρηγορίου τῆ τεσσαράκοντα ἡμερῶν νηστεία τοῦ Κυρίου, τύπον καὶ μίμημα τὰς νηστείας ταύτας δωρησαμένου ἐν τῷ Περί βαπτίσματος λόγῳ, ἀνάγκη ἀμφοτέρα συμβιβάζειν ἀλλήλοις, ἵνα μὴ ἀσύμφωνά τὰ τῶν θείων ἀνδρῶν φωραθῆι δόγματα. Τοῦτο γάρ ἐστι τὸ τὴν στάσιν κινεῖν, τὸ μὴ διακρίνειν τῶν λεγομένων τὴν δύναμιν· οὐ γὰρ, ὡς τινες ὑπενόησαν, δεκάτας τῶν τοῦ ἐνιαυτοῦ νηστεύειν νενομοθετήμεθα· κανῶν γάρ ἐστι διατετυπωμένος ἀριδῆλως Τεσσαρακοστὴν νηστεύειν νομοθετῶν· αἱ δὲ τοῦ ἐνιαυτοῦ δεκάδες, οὐ τεσσαράκοντα. Πῶς οὖν οἱ πέντε τῆς ἑβδομάδος νηστεύοντες, τὸν ἀριθμὸν περανοῦμεν τῶν 95.69 τεσσαράκοντα, εἰ μὴ τῶν ὀκτῶ ἑβδομάδων τὰς πεντάδας νηστεύοιμεν; Πρὸς ταῦτα τοίνυν φαμέν, ὡς ἀνεγνωκότες τὰς τῶν ἀγίων ἀποστόλων διαταγὰς, ἐντεταγμένον εὕρομεν· Χρὴ νηστεύειν τὴν ἀγίαν Τεσσαρακοστὴν, ἀρχομένους ἀπὸ δευτέρας, καὶ λήγοντας εἰς Παρασκευὴν, μεθ' ἣν τῆς ἑβδομάδος τοῦ πάθους ἀρχόμεθα. Εἰ τοίνυν δι' ὀκτὰ ἑβδομάδων ἡ Τεσσαρακοστὴ τελειοῦται, μετὰ δὲ ταύτας τῆς τοῦ πάθους ἀρχόμεθα, ἐννεὰ τὰς πάσας ἑβδομάδας νηστεύειν χρεῶν. Ὁ μέντοι πολὺς τὴν θείαν γνώσιν καὶ ἀρετὴν Ἀθανάσιος, ἐν τοῖς ἑορταστικοῖς αὐτοῦ λόγοις ἐξ τὰς τῆς Τεσσαρακοστῆς ἑβδομάδας ἐκφανέστερον ἀπεφήνατο· μεθ' ἧς τῆς τοῦ πάθους ἑβδομάδος προστάττει ἀπάρχεσθαι Ἐξ ὧν ἀπάντων εἰς τοιαύτην κατηντήσαμεν ἔννοιαν, ὅτι νηστεία ἐστὶν οὐ μόνον ἡ παντελής ἔωθεν μέχρι ἐσπέρας ἀσιτία, ἀλλὰ καὶ ἡ τινῶν βρωμάτων ἀποχή· νηστεύειν γὰρ οἴνου καὶ κρεῶν λεγόμεθα. Ἐπεὶ τοίνυν κανῶν τῶν ἀγίων ἀποστόλων διατετύπεται, μὴ νηστεύειν Σαββάτῳ καὶ Κυριακῇ, καὶ νηστεύειν τὴν ἀγίαν Τεσσαρακοστὴν, τυχὸν τὰς μὲν πέντε τῆς ἑβδομάδος τὴν παντελῆ ἀσιτίαν νηστεύειν· τὰς δὲ δύο τοῦ Σαββάτου καὶ τῆς Κυριακῆς ἡμέρας τὴν τινῶν βρωμάτων ἀποχὴν προστέταχεν. Ἰστέον γὰρ ὅτι ὡς δύο πόνων προκειμένων ἰσχυρότερος ἐκνικᾷ καὶ προκρίνεται· οἶον νενομοθέτηται περιτομὴ ὀκταήμερος, καὶ ἡ τοῦ Σαββάτου τήρησις. Τὸ τοίνυν Σαββάτῳ γεγεννημένον, τῷ Σαββάτῳ περιτμηθήσεται, καὶ λύει τὸν τοῦ Σαββάτου νόμον ἢ τῆς περιτομῆς νομοθεσία· οὕτω κἀνταῦθα ταῖς πέντε τῆς ἑβδομάδος τὴν μέχρι τῆς ἐσπέρας νηστείαν νομοθετήσαν διὰ τῶν ὑπηρετῶν τοῦ λόγου τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, Σαββάτῳ καὶ τῇ Κυριακῇ τὴν τινῶν βρωμάτων ἀποχὴν διωρίσατο, διὰ τὸ ἐπικρατὲς τῆς ἀναστάσεως, ἣν τὴν Κυριακὴν ἡμέραν οἶδαμεν, καὶ τὴν ὑπὲρ πάντων τῶν προκεκοιμημένων ἀγίων προσφορὰν, ἣν κατὰ πᾶν Σάββατον ἐπιτελεῖν προστετάγμεθα, διὰ τὸ πρὸ τοῦ Πάσχα Σάββατον, ἐν ᾧ τὸν ἰσχυρὸν Χριστὸς ἔδησε, καὶ τὰ τούτου σκευὴ διήρπασεν, ὃ μόνον Σάββατον νηστεύειν χρεῶν τοὺς τὴν τῆς ἀναστάσεως χαρὰν ἀναμένοντας. ε'. Οὕτως τοίνυν καὶ τὴν συνήθειαν τῆς Ἐκκλησίας ἐξ ἀγράφου παραδόσεως ἐπιστάμεθα, μίαν προνήσιμον ἑβδομάδα, ἐν ἣ ἡ μόνων τῶν κρεῶν ἀποχὴ καὶ ἡ μέχρι ἐσπέρας νηστεία ἐπετελεῖτο, μηδαμῶς τρίτης, ἢ ἕκτης, ἢ ἐνάτης, ἢ τῆς τῶν

ἀγίων προηγιασμένων τελετῆς γενομένης. Ἐξ δὲ, ἐν αἷς αἱ τριτοεκτοεννάται καὶ προηγιασμένοι ἐπιτελοῦνται, ὧν τε, καὶ τυροῦ, καὶ τῶν τοιούτων μετὰ τῶν κρεῶν ἀποχαί. Τῇ δὲ τοῦ πάθους ἐβδομάδι ξηροφαγία νενομοθέτητο, οὐ μέντοι προηγιασμένων τελετῆ· εἶτα τῇ ἀγία πέμπτη ἢ τῶν μυστηρίων τελετῆ, ἐν ἣ καὶ ἀπῆρξατο. Εἶτα τῇ Παρασκευῇ τῇ ἀγία καὶ φρικτῇ παντελῆς ἀσιτία μέχρι τῆς τοῦ Σαββάτου ἑσπέρας· 95.72 καὶ τῇ μὲν ἑσπέρα τοῦ Σαββάτου, τῶν μὲν λοιπῶν ἐσθιομένων, τῶν κρεῶν οὐ μετέχουσι· τῇ δὲ ἀγία τῆς ἀναστάσεως Κυριακῆ, τῇ μιᾷ τῶν Σαββάτων, καὶ τῶν κρεῶν μετέχουσιν οἱ βουλόμενοι. ζ'. Ταύτην τὴν ἀκολουθίαν ἐφθάσαμεν· οὗτος ὁ κοινὸς ὄρος καὶ νόμος τῆς Ἐκκλησίας, ὃν καὶ ἐν τῇ ἀγία Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν Ἀναστάσει ἐπιτελούμενον οἶδαμεν· τὸ δὲ περισσεύειν ἐν τῷ κακῷ, καὶ ἐπιδαψιλεύσασθαι τὴν ἀρετὴν, οὐκ ἀδόκιμον, οὐδὲ ἀποβλητὸν, ἀλλὰ Θεῷ καὶ ἀνθρώποις εὐάρεστον, τοῖς γε νοῦν ἔχουσιν· οὐ μέντοι ἐκ βίας, ἢ ἐξ ἀνάγκης, πειθοῖ δὲ μᾶλλον, καὶ μάλιστα διὰ τὸ τοῦ καιροῦ δυσχερὲς, καὶ τὴν τῶν πραγμάτων ἀνωμαλίαν. Ἀμφοτέρα γὰρ νῦν μᾶλλον χρήσιμα καὶ ἀναγκαῖα, τό τε προστιθέναί τῷ καλῷ, καὶ τὸ τῆς βίας ἀπέχεσθαι. Τίς δοίη πάντα τὸν τῆς ζωῆς ἡμῶν χρόνον μίαν ἐπιτελεῖσθαι νηστείαν; Ἄλλ' ἕτερος ὁ τῆς παραινέσεως, καὶ ἕτερος ὁ τῆς νομοθεσίας τρόπος. Ἀρκείτω τὰ νομοθετηθέντα ὑπὸ τοῦ Πνεύματος. Νουθετήσθω ἢ προσθήκη τοῦ ἀγαθοῦ. ζ'. Ταῦτα μὲν ἡμῖν δοκοῦντα, καὶ πᾶσιν οὕτως περὶ τούτων διαλεγόμεθα· τὰς δὲ περὶ τούτων χρήσεις πρὸς τὸ παρὸν διὰ τὴν τοῦ ἐπιστοληφόρου σπουδὴν, εὐλήπτους οὔσας παρ' ἡμῖν, παρήκαμεν.

Ὁ δὲ Θεὸς τῆς εἰρήνης, εἰρήνη ἡμῶν, ὁ ποιήσας τὰ ἀμφοτέρα ἐν, καὶ τὸ μεσότοιχον τοῦ φραγμοῦ λύσας τὴν ἔχθραν ἐν τῷ σταυρῷ αὐτοῦ· ὁ καταλλάξας ἡμᾶς τῷ ἑαυτοῦ Πατρί· τὴν εἰρήνην αὐτοῦ τὴν ὑπερέχουσαν πάντα νοῦν, βραβεύσει τῇ ἀγία αὐτοῦ Ἐκκλησίᾳ, καὶ περιελεῖ τὰ σκάνδαλα, καὶ ἀξιώσει νηστεύειν νηστείαν δεκτὴν, ἣν οὗτος ἐξελέξατο, λύειν στραγγαλιὰς βιαίων συναλλαγμάτων, καὶ διαθρύπτειν πεινώσι τὸν ἄρτον, τὸν τε τοῦ σώματος, καὶ τὸν τῆς ψυχῆς οὐκ ἔλαττον, ὃν λόγον φημί σωτήριον, καὶ ποιήσει πνευματικῶς νηστεύειν, καὶ ἐσθίειν, καὶ ἐορτάζειν, πάντα εἰς δόξαν αὐτοῦ ποιοῦντας, καὶ φρονοῦντας, καὶ λέγοντας· ἵνα μὴ δι' ἡμᾶς βλασφημηταὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐν τοῖς ἔθνεσι, δοξάζεται δὲ μᾶλλον· ὅτι αὐτῷ ἢ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν. Τοῦ ἀγίου ἱερομάρτυρος Ἰγνατίου, ἐκ τῆς πρὸς Φιλιππησίους Ἐπιστολῆς. Εἴ τις ἀγνεύει ἢ ἐγκρατεύεται, μὴ ἐπαιρέσθω, ἵνα μὴ ἀπολέση τὸν μισθόν· τὰς ἐορτάς μὴ ἀτιμάζετε. Τὴν Τεσσαρακοστὴν μὴ ἐξουθενεῖτε· μίμησιν γὰρ περιέχει τῆς τοῦ Κυρίου πολιτείας. Τὴν τοῦ πάθους ἐβδομάδα μὴ παροράτε· Τετραδοπαρασκευὴν νηστεύοντες, πένησιν ἐπιχορηγεῖτε τὴν περίσσειαν. Εἴ τις Κυριακὴν ἢ Σάββατον νηστεύει, πλὴν ἐνὸς Σαββάτου, οὗτος Χριστοκτόνος ἐστί. 95.73 Διάταξις τῶν ἀγίων Ἀποστόλων. Μεθ' ἧς ἡμῖν φυλακτέα ἢ νηστεία τῆς ἀγίας Τεσσαρακοστῆς, μνήμην περιέχουσα τῆς τοῦ Χριστοῦ πολιτείας τε καὶ νομοθεσίας. Ἐπιτελεῖσθω δὲ ἡ νηστεία αὕτη πρὸ τῆς νηστείας τοῦ Πάσχα, ἀρχομένη μὲν ἀπὸ δευτέρας, πληρουμένη δὲ εἰς Παρασκευὴν. Μεθ' ἧς ἀπονηστεύσαντες ἄρξασθε τῆς ἀγίας τοῦ Πάσχα ἐβδομάδος, νηστεύοντες αὐτὴν ἅπαντες μετὰ φόβου καὶ τρόμου. Προσευχόμενοι ἐν αὐτῇ περὶ τῶν ἀπολλυμένων, ἐν ἣ ἤρξατο τὴν κατὰ τοῦ Κυρίου βουλήν ποιεῖσθαι. Παρήγγειλε γὰρ ἡμῖν αὐτὸς νηστεύειν τὰς ἑξ ἡμέρας ταύτας διὰ τὴν τῶν Ἰουδαίων δυσσέβειαν. Τοῦ ἀγίου Βασιλείου, ἐκ τοῦ κατὰ μεθύοντων λόγου.

Εἰ γὰρ ἐπὶ τοσαύταις παραινέσεσιν, ἃς ἐν τε τὸ προλαβόντι χρόνῳ παρακαλοῦντες ὑμᾶς οὐ διελίπομεν, καὶ ἐφεξῆς τῶν ἑπτὰ τούτων τῆς νηστείας

ἐβδομάδων νυκτὸς καὶ ἡμέρας διαμαρτυρόμενοι ὑμῖν τὸ Εὐαγγέλιον τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ οὐκ ἐπαυσάμεθα, οὐδὲν γέγονεν ὄφελος. Ἐπὶ ποίαις ἐλπίσι διαλεχθῶμεν, γυναῖκες ἀκόλαστοι ἐπιλαθόμεναι τοῦ φόβου τοῦ Θεοῦ, τοῦ πυρὸς αἰωνίου καταφρονήσασαι, ἐν ἡμέρᾳ τοιαύτῃ, ὅτε αὐτὰς ἐχρῆν διὰ τὴν ἀνάμνησιν τῆς ἀναστάσεως καθῆσθαι ἐν τοῖς οἴκοις. Τοῦ Χρυσοστόμου, ἐκ τοῦ Πρὸς τῷ τέλει τῆς νηστείας λόγου. Τεσσαράκοντα λοιπὸν ἡμέραι παρήλθον· ἐὰν τοίνυν παρέλθῃ τὸ Πάσχα τὸ ἱερὸν, οὐδενὶ συγγνώσομαι λοιπὸν, οὐδὲ παραίνεσιν προσάξω. Τοῦ ἁγίου Ἀναστασίου πατριάρχου, Κωνσταντινουπόλεως, ἐκ τῆς Ἐγκυκλίου. Τὸ μέντοι ἅγιον Πάσχα τῆς ἐνδεκάτης Ἰνδικτιώνος σὺν Θεῷ ἐπιτελοῦμεν· κατὰ μὲν Αἰγυπτίους, μηνὸς Φαρμουθὶ εἰκάδι πέμπτη· κατὰ δὲ Ῥωμαίους, μηνὸς Ἀπριλλίου εἰκάδι, πρὸ δεκαδύο καλανδῶν Μαΐων· ἀρχόμενοι τῆς νηστείας τῶν ἑπτὰ ἐβδομάδων ἐξ αὐτῆς δευτέρας ἡμέρας, κατὰ μὲν Αἰγυπτίους, ὀγδὴ τοῦ Φανεμῶθ μηνός· κατὰ δὲ Ῥωμαίους Μαρτίου τρίτη. Τοῦ ἁγίου Ἐπιφανίου Κύπρου, ἐκ τοῦ εἰς Μοναχούς. Τὴν Τεσσαρακοστὴν τῆς ἁγίας Ἐκκλησίας, καὶ τὴν ἐβδομάδα τοῦ ἁγίου Πάσχα παρατετηρημένως φυλάττετε. 95.76 Ἰωάννου ἐπισκόπου Ἀθηνῶν. Ἴνα διὰ τῆς σεπτῆς ἐπτάδος τῶν νηστειῶν ἀσφαλῆ τε καὶ ἀκατάπτωτον τὴν διέξοδον ὑποπτεύσωμεν. Ἡ ἐβδομάς γὰρ αἰεὶ στρεφομένη τε καὶ συννεύουσα, καὶ οἶον ἐκ τ' αὐτοῦ περὶ ταυτὸ σημεῖον εἰλουμένη καὶ περιπολιζουσα, τὸν ἐβδοματικὸν ἡμῖν αἰῶνα συμπερατοῖ. Τοῦ ἁγίου Ἀναστασίου πατριάρχου Θεουπόλεως, ἤγουν Ἀντιοχείας Συρίας. Δεῦρο δὴ κατανοήσωμεν, ὅτου χάριν ἑπτὰ ἐβδομάσιν ἢ τεσσαρακονθήμερος τελεῖται νηστεία. Οὐδαμῶς μὲν ἐξισταμένη τοῦ εἶναι Τεσσαρακοστὴ, προσλαμβάνουσα δὲ καὶ ἐτέραν μυστικὴν ἀστείότητα· ἄρτιος μὲν γὰρ, καὶ πανίερος διαπέφηνεν ὁ ἑπτὰ ἀριθμὸς, καὶ μᾶλλον κεχαρίτωκε τῶν ἱερῶν ἡμῖν ἀγώνων τὰς ἡμέρας, ἑπτάκις διὰ τῶν ἑπτὰ ἐβδομάδων τελούμενος. Τοῦ ἁγίου Πέτρου πατριάρχου Ἱεροσολύμων. Νηστείας δὲ ἐπιμνησθέντες εὐκαιρότατα, κάκεῖνα πρὸς ὑμᾶς εἴποιμεν ἂν, ὡς Θεοῦ χάριτι, τῆς νενομισμένης ἀπαρξώμεθα νηστείας, τῶν ἑπτὰ ἐβδομάδων, ἀπὸ τῆς ἐβδόμης τοῦ Φεβρουαρίου μηνός, τὴν τοῦ σωτηρίου Πάθους, καὶ τῆς Χριστοῦ Ἀναστάσεως ἐπιτελοῦντες πανήγυριν, τῇ εἰκάδι ἐβδόμῃ τοῦ λεγομένου Μαρτίου μηνός. Ἀπόδειξις, ὅτι ὀκτῶ λέγουσιν ἐβδομάδας τῶν ἁγίων οἱ αἰρετικοὶ πάντες νηστειῶν, ληροῦντες οὕτως. Χρήσεις Σευήρου τοῦ Ἀκεφάλου καὶ αἰρεσιάρχου, καὶ Ἑλληνοσ, γενομένου ἀρχιεπισκόπου Ἀντιοχείας τῆς Συρίας, ἐκ τῶν ἐνθρονιαστικῶν αὐτοῦ λόγων, εἰς τὴν τῶν νηστειῶν Τεσσαρακοστὴν· ἐλέχθη δὲ τῇ πρὸ αὐτῆς Παρασκευῇ, ἐν τῇ Κασιανοῦ Ἐκκλησίᾳ· οὗ ἡ ἀρχὴ· Νόμος ἐστὶ καὶ ἐπὶ τῶν σωματικῶν παλαισμάτων· καὶ ἐν τῷ μέσῳ τοῦ λόγου· «Οἱ γὰρ τὰς πέντε αἰσθήσεις, δι' ὧν ἡ ἁμαρτία λαμβάνει παρείδουσιν· ἀκοήν, φημί, καὶ ὄρασιν, καὶ ἀφήν, καὶ γεῦσιν καὶ ὄσφρησιν· ὀκτάκις καθαίροντες, τεσσαράκοντα ἡμέρας νηστεύουσιν, ἵνα τῆς μακαρίας ἐκείνης ἡμέρας τύχῃσι τῆς ὀγδῆς καὶ πρώτης. Ὁ γὰρ πέντε ἀριθμὸς ὀκτάκις ἐνελιττόμενος, τὸν τῶν τεσσαράκοντα ἡμερῶν ἀριθμὸν ἐκτελεῖ.» Τοῦ αὐτοῦ, ἐκ τῆς βίβλου τῶν ὑποσημειωθέντων ἰδιοχείρως διαφόρων κεφαλαίων· ὑποσημείωσις δευτέρα ἐστὶν αὕτη. Ὅτι δεῖ τὰς τεσσαράκοντα ἡμέρας ἀπαραλείπτως νηστεύειν· αἱ τινες ἐκ τῶν ὀκτῶ ἐβδομάδων συνάγονται· ἐκάστης ἐβδομάδος τῶν δύο ἡμερῶν, λέγω δὴ Σαββάτου καὶ Κυριακῆς, τῇ ἀναπαύσει προσκεκληρωμένων· ὡς ἐντεῦθεν εἶναι δῆλον, ὅτι περ οὐ χρὴ ἐν Σαββάτῳ καὶ Κυριακῇ νηστεύειν, οὐδὲ ἐν τῇ ἀγίᾳ τῶν νηστειῶν Τεσσαρακοστῇ. 95.77 Τοῦ καταράτου καὶ θεοστυγοῦς Βενιαμίν, γενομένου ψευδεπισκόπου Ἀλεξανδρείας Αἰγύπτου, τῆς κακίστης συνωρίδος τυγχάνοντος Διοσκόρου καὶ Σευήρου, ἐκ τοῦ τετάρτου βιβλίου τῶν ἑορταστικῶν αὐτοῦ, ψευδεορταστικῆς τριακοστῆς, ἧς ἡ ἀρχὴ· «Φαιδρὰ καὶ ἀξιάγαστος.»

Καὶ πρὸς τὰ τέλη. Ἀρχόμενοι τῶν τεσσαράκοντα ἡμερῶν τῆς νηστείας, ἤγουν τῶν ὀκτῶ ἐβδομάδων, καὶ νηστεύοντες σωφρόνως ἐπὶ καθαιρέσει τῶν ἐπανισταμένων κατὰ τῆς ψυχῆς ὀκτῶ λογισμῶν, ἀπὸ εἰκάδος ἐβδόμης τοῦ κατὰ Αἰγυπτίους Μεχὴρ μηνός, μέχρι εἰκάδος μηνός Φαρμουθί. Τοῦ αὐτοῦ, ψευδεορταστικῆς τριακοστῆς πρώτης, ἥς ἡ ἀρχὴ οὕτως ἐστίν· «Καὶ νῦν ἀκούειν δοκῶ.» Καὶ πρὸς τῷ τέλει. Ἀρχόμενοι τῶν ὀκτῶ ἐβδομάδων τῆς νηστείας, τουτέστι τῆς ἀγίας Τεσσαρακοστῆς, διὰ τὸ μὴ συναριθμεῖσθαι τὸ Σάββατον καὶ τὴν Κυριακὴν ταῖς ἀγίαις νηστείαις, ἀπὸ ἑννεακαιδεκάτης τοῦ κατὰ Αἰγυπτίους Μεχὴρ μηνός, κατὰ δὲ Ῥωμαίους εἰδοῖς Φεβρουαρίου, ἥτις ἐστὶ Φεβρουαρίου τρισκαιδεκάτη· τῆς δὲ ἀγίας ἐβδομάδος τοῦ σωτηριώδους Πάσχα, ἀπὸ ὀγδόης τοῦ κατὰ Αἰγυπτίους Φαρμουθὶ μηνός· κατὰ δὲ Ῥωμαίους πρὸ τριῶν νόνηων Ἀπριλλίων, ἢ τις ἐστὶν Ἀπριλλίου τρίτη· καὶ ἐφεξῆς, τελέσαντες τὰς ἀγίας τοῦ Πάσχα ἡμέρας, ἐσπέρα βαθεῖα τοῦ ἀγίου Σαββάτου καταπαύσομεν τὴν νηστείαν.